

ШАВКАТ РАҲМОН

Ҳ У Л В О

ШЕЪРЛАР

Тошкент
Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети
«Ёш гвардия» нашриёти
1987

Раҳмон Шавкат.

Р 33 Хулво: Шеърлар.— Т.: Ёш гвардия,
1987.—64 б.

Шавкат Раҳмон табиятан вазмин шоир. Бу сифат тўпламга киритилган шеърларда ҳам ўз аксини топа олган. Вазминлик тубидаги безовталиқ эса ўтмиш ва истиқбол, замон ва макон, севги ва ҳижрон туйғулари билан қоришиқ ҳолда намоён бўладиким, бу ҳолат руҳингизни ҳур дарду қувончларга ошино этади деган умиддамиз.

Дарвоқе, тўпламнинг «Хулво» деб номлангани бежиз эмас. Бойчечак тўпламнинг элчиси бўлса, хулво — яъни эрка қизидир. Шоир Хулвонинг хуш бўйларини эзгуликнинг мунаввар насимлари тимсолида бизга тақдим этаётир.

Раҳмон Шавкат. Чудо: Стихи.

Уз2

Р $\frac{4702570200}{356 (04) - 87} - 91$ 69—87

© Издательство «Ёш гвардия», 1987

БАҲОРГА ҚАСИДА

Баҳор,
исминг қандай ажойиб,
ҳаёт бўйи келур исмингдан,
тўқсон тўққиз гиёҳ сувида
чайилаётган нозли жисмингдан.
Бир коса сув каби жонимни
титратмасдан пок қўлларингда,
уч ой олиб юрдинг эринмай
хатарли жар,
тоғ йўлларида.
Қандай шараф
сени кўрмоқлик,
мудом мовий пойингда ётмоқ.
Қандай шараф ўла-ўлгунча
мангу гўзал исмингни айтмоқ.

* * *

Бир ойким
арчазор тоғлар бағрида
бир ўктам арчадай яшнадим қасддан.
Бир синиқ булоқдай кунга қарадим,
файласуфлик қилдим
бамисли харсанг.
Майсалар селида кўрдим ўзимни,
руҳимнинг ҳурлиги ҳақда ўйладим.
Дилимнинг дилидан чиққан сўзимни
тилимга қўндириб
равон сўйладим.
Зулмсиз боладай беғубор кунлар,
на ғийбат, на ҳасад, на бор хиёнат.
Бузмасдан табиат расолигини
мангулик юргизар одил сиёсат.
Қарасам — йўл бўлди,
одимларимдан
йиғлаб чинқирмади бирорта майса,
додлаб бўқирмади қоя ортимдан,
улуғвор тоғларга бермади хабар.
Бошим-да минг бора фалакка тегди,
нурдан тўқилгандай бутун борлигим.
Бир йилдир соғиниб
яшайман энди
донишманд тоғларнинг улуғворлигин.
Бир йилдир хаёлим бўшлиқларида
оний йилдиримдай чарақлар роҳлар,
шовиллар мангулик қўшиқларидай
юмалоқ хат ёзмас
гўзал гўёҳлар.

ДЕНГИЗ БИЛАН УЧРАШУВ

Нафасини туйдим,
жисмимга
юрагимдан таралар титроқ.
Сангин ғафлат аро қисилган
бу денгизда яшар қалдироқ.
Гўё бузиб ернинг ҳадини,
етгандайман бошқа оламга.
Гўё бунда ташлаб қалбини
ўтиб кетган жасур одамлар.
Сангин қирғоқ
гангиб туради
зарбалардан тоши ёрилиб.
Мунча қаттиқ урдинг,
юрагим,
танигандай ошиёнингни.

...Ярқираган эркнинг соҳили,
қудрати-ла этаркан сархуш,
ёвуз осмон сари отилиб,
қафасида уринар бир қуш...

ЖОДУ

Чалғиб қолдим
бир зумга — ногоҳ
кўзларимга ранглар урилди,
ҳовлилардан кўпирган оппоқ,
пушти гулли боғлар кўринди.
Кун товланиб
айланар экан,
ранглари-ла боғлаб кўзимни,
ғўзаларнинг қулоғин терган
қизлар аро кўрдим ўзимни.
Қийиқ қизлар
қаҳқаҳаларин
лаблари-ла зўр-базўр ушлар.
Кўтарганча сал даҳанларин,
ҳозир тиграб учгучи қушдай.
Ялт-юлт этар ноёб сувратлар,
яшил... яшил...
вой, жоним яшил.
Омонатман бир ютим сувдай,
баҳор, яшил кўзларинг яшир!

Бир сескандим,
айтган сўзимдан,
тошдай оғир гуллари-ла бот,
сездирмасдан асло ўзимга,
хотирамни безарди ҳаёт.

ТАЙЁРГАРЛИК

Бугун умрим тайёргарликдир,
ҳали кўпдир битмаган ишим,
Англинмади ҳозирча кўп сир,
ҳали вужуд ичида ишқим.
Йилдиримдай лаҳза сувратин
яширинча асрар хотира.
Мени бор ҳам йўқ қиладиган
лаҳза порлаб турар олдинда.

* * *

Содиқ қолдим табиатимга,
яшамадим юз хил турланиб —
кўрган эдим бир пайтлари
ҳимоясиз атиргулларни,
Гарчи гуллар кўркини тўкиб,
қовжиратиб, тўзғитса-да куз,
атиргуллар ичига ўткир
пичоқларни жойлайман ҳануз.

* * *

Дунё ҳали норасо, ҳали
ўртамизда чопар айрилиқ,
чақирамиз бир-биримизни,
оғзимизни ёпар айрилиқ.
Нафрат яшар дунёда, ҳали
ёзилгандай қайси китобда —
муҳаббатнинг асрини кутиб,
ўтирибмиз икки қутбда...

БУСАҒА

Сўнги томчимгача
ўзимни бедор
сахродай чўллаган дунёга бердим.
Қанча оғир бўлса,
шунча телбавор
куладиган бўлдим яқиндан бери.
Энди олов баланд — музларни ёқсам,
нигоҳимдан юмшар ёвуз тошлар-да.
Баҳор ҳақда ўйлаб,
қай томон боқсам,
айни қиш чоғида баҳор бошланар.
Энди қўним топмай боғчаларида
мўмин мусичалар,
кўркам каптарлар —
очиқ деразамнинг токчаларида
мажлис қиладиган бўлди ҳафталаб
Уй суриб дунёнинг камоли ҳақда,
минг бир фидо бўлиб, ўзим — ўзгардим,
Гўёки руҳимнинг ботин қаъридан
умрлик қувватим
бирдан қўзгалди.
Энди маъшугининг бир нигоҳидан
ойгача югурган тентак ошиқман.
Энди бир юракман,
хомуш жоҳиллар
кўзлари ўнгида буткул очилган.
Паноҳ сўрадимми боримни ечиб,
ўзни урдимми ё бирон эшикка?
Қалтис лаҳзаларда оримдан кечиб,
кирдимми сичқонлар кирган тешикка?!.
Қалтис лаҳзаларда синалар пайтим,
тўғри сўзи учун ўлган қайсардай,
дунёнинг кўзига қарадим қаттиқ,

жисимига санчилди
миглаб найзалар.
Болам, жоним болам,
бу гўзал хурлик,
унутма бу хурлик тўралган кунни —
Енётган саҳрога юзимни бурдим,
баҳайбат чеваклар потирлаб унди..

АГАР...

Тухматдан йиқилса
бирорга дўстим,
мен-чи хилватларда беркиниб ётсам,
Бу ҳам етмагандай анча вақт ўтиб,
покликдан сўйласам,
хотира сотсам.
Йўқ, бўлмас,
яшардим бошимни эгиб,
кезардим умрбод юртма-юрт ошиб.
Одамзод кўзига қаролмасдим тик,
кўксимга осилган бўларди бошим.
Йўқ, йўқ, йўқ...
Албатта бирга бўлардим
тамуг малайлари ишга тушган чоқ.
Дўстим-ла ёлма-ён туриб ўлардим,
эхтимол, ўлардим ундан олдинроқ..

АТЛАНТИКА ДОВУЛИ

Бискай кўрфазининг қирғоқларида
бир тоғ кулласида
ногаҳон танглиғ —
турардик довулдан бир-бирларига
жон-жаҳдла интилган оғочлар янглиғ.
Буюк Атланта ҳам
миллион қалдироқ
овозини бўғаркан нурсиз қаърида,
безовта симобий рангда ялтираб,
осмонга қоришиб келар наридан.
Тайрлар гирянинг парчаларидай
бир нажот изларкан
гирлаб ғойибдан,
вақтнинг бу нотинч лаҳзаларида
даҳшат тўхтагандай одам пойида.
Гўёки лондонлар, париждлар йўқдир,
йўқдир англизлару немису араб.
Қалтис лаҳзаларда бир ҳолни кўрдим —
одамзот бир тараф, даҳшат бир тараф.
Ёлғондир,
бир гуруҳ сафсатабознинг
одамни одамдан бўлгани ёлғон.
Бугун бирлик сўзин дилимга ёздим,
бирликсиз замонмас энди бу замон.
Инсонлар тўйгандир ёлғон — овунчдан,
чексиз бир газабдан титрар лаблари.
Тарихга айланур буюк соғинчдан
Саҳрои Кабирдай куйган қалблари.
Бирлик бор —
қитъалар қирғоқларида —
замину замонни босганда танглиғ —
Инсонлар туражак бир-бирларига
жон-жаҳд-ла интилган оғочлар янглиғ.

* * *

Улмас Кошчей каби бу жаҳолатнинг
мингта калласи бор,
вужуди — битта.
Қаранг, эринмасдан бу касофатнинг
каллаларин чопар ўжар йигитлар.
Эртаklar қўзғалар,
кўҳна узлатдан
вазмин садо берар асотирларим.
Сангин даҳмалардан файласуфлар ҳам
бошини кўтарар хавотирланиб.
Эҳ, ўжар йигитлар,
вужуд қувватин
бу жирканч махлуққа сарфлаб нетарсиз.
Нечун кўзларингиз кўрар сувратни,
сийратнинг мағзига қачон етарсиз.
Айланманг жаҳолат теварагида,
жаҳолатнинг жони бошқа жойдадир.
Кошчейнинг жонидай денгиз тагида,
балки Зуҳалдадир,
балки ойдадир.
Кўнгилнинг кўзи-ла кўринг оламни,
жаҳолат мақридан қолманг алданиб.
Китобга мук тушиб ётган боладай,
каллани ишлатинг,
фақат каллани.

ҚИЗАЛОҚНИНГ ЭРМАКЛАРИ

Дунё тез ўзгарар,
одам ўзгарар...
Кечагина ҳар хил эрмак топарди.
Узоқ жим туришдан гаров ўйнаймиз,
деб гулдай кафти-ла оғзини ёпарди.
Ахир билмасди-да
додлайдиган пайт
сукутнинг мозийдан қолган қасрида
дунёнинг аксига тикилиб лоқайд,
яшаш мумкинлигини ҳатто асрлаб.
Жимликни хушлардим,
барсий фарёдни
яшира билардим бир табассумда.
Чидолмай бу қадар жимликка доим
қизалоқ ютқазиб қўярди зумда.
Дунё тез ўзгарар,
Одам ўзгарар...
Бузар қасиргалар сукут қасрини.
Энди жим туришдан ўйнар ўзгалар,
ҳайратга соланча сурон асрини.
Кўзида даҳолик нури барқ урган
қизалоқ эрмаги бўлдим сабаб,
жимлик лангарида
чайқалиб турган
кунлар сувратидан қақшайди асаб.
У, бу кунлар,
ҳар бир лаҳза қаърига
ўлим ё ҳаётни жойлаган кунлар,
нур, зулмат, рангларнинг гирватларини
соғиниб тошларга айланган унлар.
Мен энди дунёнинг аксига эмас,
кўзига қарарман девова бўлиб,
оташин бўрондай айланар нафас,
ҳар лаҳза ҳаётдир,

ҳар лаҳза — ўлим.
Безовта руҳдайман ўзга ёқлардан...
Гафлат тўрларида қолганда борлиқ,
Бир нолам янграйди сукутгоҳларда:
хой, одам, бормисан,
овозинг борми?!

ШАБИ ХАЁЛ

Жисмингда жон бўлса,
ундан ҳазар қил,
ҳақорат — хотирга санчилган найза.
Сезаман — поёнсиз қоронгиликда
чинқириб ўсади хўрланган майса.
Сезаман — бевақт кесилган дарахт
баттар кўкаришни ўйлаб шайланар,
Сезаман — не йилдир заҳардан карахт
замин ўз ўйида
даштга айланар.
Хавфлидир хотирот ўрамалари,
не-не ҳақоратни ютса қаърига,
жим ютиб юрсаю
минглаб йилдан сўнг
юзага чиқарса анча наридан.
Ҳазар қил
Ҳақорат зарраларини
мукофот санаган хотирасиздан.
У қайси томонга юрса, бари бир,
дод ёки ҳақорат қолар изидан.
Мана, хотирасиз,
хаёл кучини
бутун борлиги-ла топтаган дажжол,
У гулдек аёлнинг ўт огушига
ҳақорат уруғин экар бемалол.
Дунё нима ўзи,
дунё — юксаклик

юксак манзилига қайтади хаёл
ва лекин бу аёл хокисор нега,
нега ҳақоратга чидар бу аёл?!

...Юлдузлар бақраяр...

Ёғду бодида
солланиб чайқалар қамар — беланчак.
Уҳ, қандай ҳақорат,
ўҳ, шаби золим,
овозсиз чинқириб келар келажак.

ТУСАТДАН ҒОЙИБ БУЛГАН БОШСИЗ ҲАҚИДА ЭНГ ЗАМОНАВИЙ РИВОЯТ

Курсига ёпишиб қолган бошлиққа
бошсиз кириб келди —
кийгандай пийма —
бурнини қоқаркан улкан ёшлиққа,
бошлиқ пўнғиллади: — Парфия нима?
Бошсиз талмовсирар, қарар анқайиб
гўё етти қават ернинг тагидан.
Миясин қоқаркан бошлиқ бақрайиб,
тағин пўнғиллади:
— Парфия нима?
— Парфия... Парфия...—
бошсиз шивирлар,—
бирор матах бўлса керак-да ноёб.
Курсидан нимадир аста ғимирлаб,
буюрар:— Кечгача парфияни топ!
Бошсиз қуллуқ қилиб,
узмай туриб кўз,
чиқаркан бошлиқнинг маҳкамасидан,
таниш бир жувоцнинг исмидай бу сўз
тннмай айланади хом калласида:
— Алё, бу базами,
...вич ...вич сўровди,

бирорта парфия топилармикин?!
Алё, бу бозорқум, ўртақ Нуровми,
силарда парфия сөтилармикин?!
Парфия... парфия...
пилдирар бөшсиз,
таниш-билишлардан сўрар суйкалиб.
Қифтин қисганларга дер, ҳали ёшсиз,
Парфия нелигин билмайсиз ҳали.
Қўшнисин учратар,
кулгили ҳолда
кўчадан бораркан терлаб, зингиллаб.
Не излаб юрибсиз, деган саволга,
— Ҳа, шу парфияни,— деди мингирлаб.
— Э, қўйинг ҳазилни,— қўшниси кулар,—
бу қургурни тоини ўзи қийин-да.
Бөшсизга жон кирар,
тинмай уҳ-уҳлаб,
қанчага бўлсаям...
қўлланг, дер чиндан.
Қўшниси қичқирар
кулиб наридан:
— Парфия қадимги давлатнинг номи!
Гўё етти қават ернинг қаъридан
нес бўлиб чақчаяр одамнинг хоми.

...Шу-шу ғойиб бўлди шаҳардан бөшсиз,
биров, ўтди, деса, биров дер, кўчди.
Хуллас, бу дунёдан калласиз, ёшсиз
кимсанинг овози бутунлай ўчди.

Хўш, қайга кетдйкин
бөшсиз елкали?
Давомин ўзича тўқисин ҳар ким.
Чиндан Парфияни олиб келгани
қадимги замонга
кетгандир балким.

БИР МИНГ БИР ЮЗ БИР ШОИР
ҲАҚИДА ЭНГ ҚАДИМИ И РИВОЯТ

Юртдан омад юз бурмиш,
шоҳ саройи — сукутгоҳ
Кеча-кундуз ўй сурмиш
адолатли, доно шоҳ.
Юрт тўлибди гадоёга,
эл аҳволи огирдир.
Шундай чоқда саройга
қасидалар ёғилмиш.
Бари тўла ҳамд-сано,
бари ёлгон, гамзада,
Тинглайвериб тасанно,
шоҳ бўлибди даргазаб.
Вазирга бермай сир,
бир кун кулиб доно шоҳ,
буюрибди, қани бил,
юртда неча шоир бор.

Жарчилар ишлапти саз,
бирор лаҳза олмай дам,
Юртнинг барча хушовоз
шоирлари бўпти жам.

Вазир:— улуғ шоҳим,— дер,
таъзим қилиб, мулоим,—
юртингизда бор экан
бир минг бир юз бир шоир,

Вазирдан кулибди шоҳ
ҳам тагин жаҳди кепти.

Шоирларни ҳозироқ
зиндонга ташла, депти.

Бир йил ўтиб орадан,
шоҳ сўрапти вазирдан,
билгин, бахти қоралар
шеър ёзарми ҳали ҳам.

Вазир зиндон айланиб,
шоҳга бир сўз айтибди,
мингта шоир, найлагин,
шеър ёзишдан қайтибди.
Қолганлари шам тутиб,
кезиб худди бемордай,
бор оламни унутиб,
ёзмиш ҳатто деворга.
Шоҳ кулибди мийиқда:
минг шоирни озод қил,
қолганларин сийлагин,
не истаса, бажо қил.
Кўчир сарой боғига,
майли, синов баҳона,
бирор йил бу шоирлар
яшаб кўрсин шоҳона.

Йил ўтипти,
доно шоҳ
депти бир кун вазирга:
баҳра олсак бугуноқ
шоирларнинг назмидан.
Барча шоир жам бўпти,
давра ҳангу манг бўпти,
юзта пўрим шоирнинг
огир боши ҳам бўпти.
Турар фақат бир шоир,
турар шоҳга тик қараб,

бир тараф бўпти дунё,
шоир эса — бир тараф.
Шеър айтганда қилвири,
имонсизлар титрабди.
Эл дардини билмаган
виждонсизлар титрабди.

Қолмапти эл армони,
шўришлардан айтибди.
Зумда ҳақсиз дунёни
бир айланиб қайтибди.
Титрабди дов овоздан
салтанатнинг садлари,
гулдирабди равоқлар,
кўпайибди дарзлари...
Дудоқлардан учар оҳ,
жимлик чўқар қасрга.
Голибона сўйлар шоҳ
ўсал бўлган вазирга:
Бир пайтлар шошилиб,
менга хато сўйладинг,
Йингсам барча шоирни,
ишонар, деб ўйладинг.
Аммо вазир,
кўн бекор
шоирларнинг ҳисоби.
Юртда битта шоир бор
мана, сенга исботи:
Мингта шоир шунчаки
шеър ёзарди эрмакка,
инжиқ қалбнинг кундалик
нафсига дам бермакка.
Мана, зиндон баҳона
синаб кўрдик кучини,
бир йилдаёқ зиндонда
маълум бўлди пучлиги.

Юзга шоир тақдирдан
аламзада шеър ёзган,
истеъдодни таҳқиқлаб,
иззат-обрў деб озган.
Бердим унвон, эътибор,
тилло қилдим тошларин,
мана, бари бўлди хор,
қуйи солди бошларин,
Бироқ битта шоир бор,
турланмагай ҳар жойда,
асло ўзин қилмас хор,
зиндонда ҳам саройда.
Азалий ишқ, нафратдан
айтмоқ унга жоиздир.
Салтанатни ғафлатдан
огоҳ қилган шоирдир.
Демак, вазир, унутма,
бир умрга эслаб қол,
бундан буён бу юртда
бир шоиру бир шоҳ бор.

Шундоқ қилиб, хаёлга
берилар шоҳ ниҳоят.
Худди мана шу жойда
тамом бўлар ривоят.

Хўш, шоир-чи, қаерда,
шоҳ ё меҳр қўйдими?
Бирон макр тайёрлаб,
қарқиратиб сўйдими?

Келинг, энди оҳ уриб,
ярашар бир жилмайсак.
Не қилайлик, охири
ҳанузгача билмасак...

БИР УМР ТОҒ ЭТАГИДА ЯШАБ, ТОҚҚА ЧИҚМАГАН ОДАМНИ УЧРАТГАНИМДА

Қорлари қиличдай ярқираб ётган
тоғларга боқарсиз, сувдай оқарсиз:
Ешин яшаб бўлиб уйғонган одам,
куйиб бўлган дилни қандоқ ёқарсиз.
Хўрсиниқ,
нақадар баланд хўрсиниқ,
оралиқ ойида сиздай чўллайин.
Юраги — вайрона, кўзлари — синиқ,
армон-ла қайтётган одам бўлайин.
Гирялар тўлқини босиб келганда
бўғзимда қушлардай куйласа титроқ.
Ёмғирлар бўзласа елкаларимда,
мушукдай суйкалса қопоғон итлар.
Илк бора — сўнг бора кўриб дунёни,
қўллар муштга дўниб,
инграмоқ бахтдир.
Жимлик саҳросида бир зум қувониб,
бўшлиққа суяниб йиғламоқ бахтдир.
Сой соймас,
булбуллар оққан ўзандир,
зулмат салтанатин ўпирган қуёш.
Кунинг оғозида қандоқ гўзалдир
фазога қуёшдай кўтарилган бош.
Энди ният қилинг, ният соф бўлса,
тупроқ-да одамга дўнажак бир кун,
тошдан-да одамлар унажак бир кун,
қайта тирилажак агарда ўлса.
...Кунларга чўкаркан мисли ҳофиза,
борлиққа кечиккан розини айтиб,
ишондим, бу одам нурдай покиза,
ишондим бу одам келади қайтиб...

ХУШФЕЪЛ САВДОГАР ВА УНИНГ СУЮКЛИ ТУТИҚУШИ ҲАҚИДА РИВОЯТ

Қушларни суярди савдогар азал,
шундан топар эди кўнгил хушини.
Ҳамма қушларидан кўрарди афзал.
одамдай гапирган тўтиқушини.
Яна бир эрмаги тижорат эди,
тевалар қўзғолиб қолди бир наҳор.
Савдогар қафасбанд тўтига деди:
«Ҳинд сори борурман,
не тилагинг бор?»
«Эй саховатли зот,
кўнглим хўб чоғдир,
биринчи тилагим — соғ-саломат қайт,
иккинчи тилагим — палон боғдаги
тўтилар қавмига мендан салом айт».

Йил ўтди.

Сафардан қайтар маҳалда
карвон тўти айтган макондан ўтди.
Бир кавсар эди-да,
товланиб лаълдай
шоҳларда тизилмиш минглаган тўти.
Хушфееълик ҳамиша керакли хислат,
аввал салом айтди,
андин сўнг калом:
«Турон боғлариндан бир тўти сизга
камина орқали йўллади салом».
Ҳаво тўлқинланди чексиз оҳлардан,
ногоҳ ғуж оғочлар тўлғонди оғир —
тўтилар тўкилди зумрад шоҳлардан,
рангин шуълалардай
тўкилди бир-бир.

Бу ҳолдан қўзғалиб қолди тевалар,
савдогар қайғуриб-қайғуриб қайтар.
Бу ёмон хабарни
шўрлик беватан —
йўл қараб ўлтирган тўтига айтар.

Эй воҳ,
бу қандайин кўргилик бўлди,
савдогар ҳайратда —
ўнгими ё туш —
бу ёмон хабардан тўтиқуш ўлди,
ўлди саройини безаб турган қуш.
Савдогар бўзлади,
бўзлади ёмон,
кўнглини безаган қушни йўқотди.
Қафаснинг эшигини очгани замон
ўлган қуш ўзини осмонга отди.
«Эй саховатли зот,
кечиргил мени,
қушларнинг тилини фақат қуш билгай.
Уларнинг бир сирин очайин энди —
бири банди бўлса, бари йиқилгай...»

...Шу-шу узлат қилиб,
ҳаққа етгандай,
ҳалиям кўнглига сиғмай ҳатто зар,
ушбу воқеани ўтган-кетганга
гапириб юрармиш хушфеъл савдогар.

БАХТ ИЗЛАБ САФАРГА ЧИҚҚАН ИККИ ДУСТ ҲАҚИДА РИВОЯТ

Бир куни икки бахтсиз,
безиб моли ҳулёдан,
Шайланибди бахт излаб
бахтиқаро дунёдан.
Сўйлашибди ушлаб нон:
«Мудом бирга бўлармиз,
бахтли бўлсак — ёнма-ён,
ўлсак, бирга ўлармиз».
Хуллас, худди эртақдай —
зумда битар каму кўст.
Юк бўлиб бир эшакка,
йўлга чиқар икки дўст.
У замонлар йўллар ҳам
ўнқир-чўнқир, тош экан.
Иккала дўст камбағал,
содадил ҳам ёш экан.
Уйлашибди бахт ҳақда,
баҳор-да ёз бўлибди.
Куйиб ётган бир даштда
шўрлик эшак ўлипти.
Сўйлашибди ушлаб нон:
«Мудом бирга бўлармиз,
бахтли бўлсак — ёнма-ён,
ўлсак, бирга ўлармиз».
Дўстлар яёв йўл босиб,
не-не доvon, қир ошар.
Ёзнинг ёрқин либосин,
куйдирибди қуёш ҳам.
Бўшаб қопти хуржунлар,
кўзлари ҳам гўлайиб,
бод учирган юлгундай
судралишар сулайиб.
Шундаям ичарлар оит:

«Мудом бирга бўлармиз,
бахтли бўлсак — ёнма-ён,
ўлсак, бирга ўлармиз».
Қун ботай деган чоқда
бир манзилга етдилар.
Барс изларин сўқмоқда,
кўриб титраб кетдилар.
Янгигина бу излар
келганча сўл томондан
тор сўқмоқдан, шубҳасиз,
кетган эди довонга.
Баландлик бор сўл ёқда,
ўнгда эса — тубсиз жар,
хатарли, қалтис роҳда
титрар икки биродар.
Бирови дер кўп ўйлаб,
очмиз, сира мадор йўқ,
бизни йўлбарс еб қўйса,
қўй дегувчи садо йўқ.
Яхшиси, эс борида,
жонни асраб қолайлик,
анов тоғнинг ёрида
шу кеча дам олайлик.
Бошқаси дер, кўп ўйлаб:
очмиз, сира, мадор йўқ,
бизни йўлбарс еб қўйса,
қўй, дегувчи садо йўқ.
Бироқ ёрда ўзинг айт,
қордан бўлак нима бор,
очлик, қўрқув, ўлимдан,
ордан бўлак нима бор?
Бирови дер, қўйсанг-чи,
шундоқ ўлмоқ шарафми,
Қарагин, деб кўрсатар
барс келган сўл тарафни.
Кўнглим сезар шу ёқда

бир макон бор қандайдир.
Оч йўлбарс ҳам ўшоқдан
ўлжа олиб қайтгандир.
Бошқаси дер, биродар,
бу гапларни қўяйлик.
Барсга дуч келсак агар,
қарқиратиб сўяйлик.
Кўнглим сезар, довонда
бироп кулба, қишлоқ бор,
димогимга бўй келар —
олов, бўза, пишлоқ бор.
Баҳслашади икковлон;
гезарганча лаблари,
Турмайдилар ёнма-ён,
қовушмайди гаплари.
Хуллас, бири довонга —
кетди йўлбарс изидан.
Йўлбарс келган томонга
бири кетти гизиллаб...
Вақт ўтар,
кун ёришар
оламни шод этгани.
Турар довон бошида
барс изидан кетгани.
Ўнг тарафда қишлоқ бор,
худди ўзи айтгандай.
Йўлбарс эса сўл ёқдан
орқасига қайтганди...
Шамол урар димоққа
нон ва олов ҳидларин.
Ҳура бошлар йироқдан
қишлоқнинг дов итлари.
Ўнгга юрар,
Эслар аммо:
«Мудом бирга бўлармиз,

бахтли бўлсак — ёнма-ён,
ўлсак бирга ўлармиз».
Мард эмасми,
пўстинсиз,
турса ҳамки изиллаб,
ўйлаб шўрлик дўстини,
қайтади барс изидан.

Бир гап қолган азалдан,
бир донишманд айтганмиш:
Барс ов қилар маҳалда
битта йўлдан айланмиш...
..Мана, кенглик очилиб,
ногоҳ ҳушин йўқотар.
Кўз ўнгида сочилиб,
сўлга юрган дўст ётар...
Эй, воҳ
қандай ёвуз дарс,
турар дўстдан айрилиб.
Ўлжасига ёвуз барс
қарамасди қайрилиб...
Қизгиш қорда бемадор
ётаркан барс чўзилиб,
тик қарайди бемалол
тирик одам кўзига.
Бир-бирининг сабрини
бир зум синов этарлар.
Сўнг жимгина қайрилиб,
ўз йўлига кетарлар.

Шундоқ қилиб жўмардга
жўмардлар тенг бўлади.
Хулоса шу, йўлбарсга
қўрқоқлар ем бўлади.

* * *

Ҳалиям кеч эмас,
ҳали бор фурсат,
қуёш беминнат нур улашар ҳали,
Ҳали саҳроларда жон берар сувлар,
бағри кенг мезбондай кечиран замин.
Демак, асло кечмас,
демак, вақт бор
телба дарёларни бориб кўришга,
калтабин кимсалар дастидан бемор
далалар бошида пашша қўришга.
Уйлайлик,
хотира қолсинми биздан
хўрланган хаёлнинг бурдаларидай.
Кесилган чинорлар — ҳаётимиздан —
буюк даврларнинг мурдаларидай.
Узоқроқ тикилгин ўзингга, одам!
Нечун ўз-ўзингни хўрлайсан бекор,
ахир, қадимлардан не дунёларни
ҳайратларга солган битта юзинг бор.
Ҳалиям кеч эмас,
ҳали бор фурсат,
илдамроқ юрмоққа тагин илгари,
Уйлайлик,
чордона қурган бўйича
биздан ўзиб кетган Будда сингари.
Нега мен қўрқаман мозий сасидан,
нечун юрган чоғи эзилар кўнглим?
Вақтнинг шафқатсиз алангасида
наҳотки ўзимни унутиб қўйдим.
Ҳалиям кеч эмас,
ҳали бор фурсат,
ахир, вужуддамас, қалбадир қувват.
Лаҳзада ўзингни ўзингга кўрсат,
эҳтимол, бўлмайди эртага бу вақт.

ҚИЗИЛ ОЛМАГА ҚАСИДА

Ииқилдим кузакнинг қоралиғида,
тун-да бир чайқалди,
аста тинчланди.
Борлиғу йўқликнинг оралиғида
кўзимга кўринди олам синчлари.
Ётардим тошдайин жимлик тубинда,
хаёлим — бемаҳал сўлган ғунчадир.
Вой, кўнглим, десамми
жимлик сувинда,
айт кўнглим,
кимларга куйдинг бупчалик?
Вақт ҳам тун бўйи юлдуз қони-ла
уларкан кўнглимнинг синиқларини,
тирилди бир дилбар сабоҳ ёнида
толғин қуш галаси — хўрсиқиқларим.
Шунда димоғимга бўйинг урилди,
тагин юрилмаган йўл бўлди олам —
улкан бир сайёра каби кўриндинг,
мендай бир фақирга, олмажон, олма!
Маним кичик кўнглим, ай, шоир кўнглим,
нокаслар раъйига тушмаган кўнглим,
дунёнинг миллион хил ноз сувратидан
бир қизил олмани хушлаган, кўнглим!
Олмажон,
тушдингми осмон боғидан,
қайси бир дунёдан элчи бўп келдинг.
Кўнглим сўлар чоғи тун қийноғидан,
наҳотки фазода оловдай елдинг.
Маним кичик кўнглим,
ай, шоир кўнглим,
тагин кундузларнинг ишқидан бедор.
Олмани оламга отаман тўлиб,
бормисан,
бормисан бу дунёда, ёр...

БАҲОРНИНГ ИЛҚ КҮНИДА ЛЕЛИНИ ҚҮРГАН ШОИР КЕЧИНМАСИ

Бу аёл...
Кўзимга қушдай кўринди,
мусича, каптардай — сурганда хаёл.
Қайтадан созладим тасаввуримни,
қушга ўхшайверар ҳадеб бу аёл?

Гўё хоб элитган...
Суврати сўлгин,
сездирмай жилмаяр гўё ҳумойлик.
Сўлиш ё гириями — галати тўлқин,
кўзлари ҳазинлик ёхуд хуморлик.
Баҳорга ўхшатсам...
баҳор ярашмас —
бу аёл баҳордан минг бора гўзал.
Пойига ташлашга — қалбни тарашлаб,
ёниқ сўзлар керак,
самимий сўзлар.

Баҳорнинг бир зумрад бўсағасида
кафтлари қушлардай...
Овозсиз сўйлар.
Дунё, бу аёлга ўхшатадиган
борми бирор тимсол қушингдан бўлак.
Ҳадикли нигоҳин сирли қирида
осмонни чоғларкан қушдай беғубор,
сезаман,
аёлнинг нозик кифтида
қандай оғир сўзлар,
гамгин сўзлар бор.
Кўринмас сўзларни аёл кифтидан
бирма-бир оламан сеҳргар каби.

Қўллари титрайди аёлнинг бирдан,
кўзлари титрайди,
титрайди лаби...
Гўёки парвоздан олдинги ҳолат,
нозик кифтларида энг сўнгги малол —
гўёки сўнгги сўз,
оғир сўз қолган,
сўнгги сўзни олсанг,
учгудай аёл...

* * *

Ёмғирнинг узилган
торлари каби
туйғулар қуйилар теран ўзанга...
Кезамай бамисли бедор бир наби —
бошимда дунёлар нури тўзондай.
Бу кунлар суврати қолур ёдимда,
титроқни билмаган фикрим зарбадор.
Зулматнинг кўмирдай куйган бодида
лабларимдан учган
ҳар сўз — сарбадор.
Эшитдим минглаган садолар аро
чақнаган ҳур қизнинг ҳумой сасини,
Шоҳ эдим, олай деб бўлдим фуқаро
ногоҳ тушиб кетган рўмолчасини.
Бир ёруғ табассум,
бахшида назар,
салгина эгилган хушбахт ниҳолжон.
Оҳ, энди ёнимдан ўтган лаҳзада
ҳар гал қўлларидан тушар рўмолча.
Ҳар гал кенгликларда сузар бежирим,
ўзанларни бузган жинни дарёман.
Битта рўмолчани
нинг бор эгилиб,

олиб берадиган битта сайёҳмак
Кимлар англаб етди ошиқлигимни,
оламнинг кўзидан нечун ниҳонман.
Бутун борлигимни бор кoinотдан
Зарралаб-зарралаб
терган инсонман.
Битта фидойиман,
гул япроғидан
ўзига уй қурган битта фақирман.
Гоҳ қушдай тунайман олма шоҳида,
гоҳ овозим келур терап наҳрдан.

...Алангага кирдим,
шундоқ ёнимда
бирдан найдо бўлди куйган ниҳолжон,
салгина эгилди,
олов домида
оёғим остига тушди рўмолча...

БАХТЛИ ДАҚИҚА

Машҳур мусаввирнинг
шоҳ асарини
таъмирлов пайтида очилди бир сир —
фош бўлди юз йиллаб нимқоронгида
асрдан-асрга ўтгувчи тилсим.
Қиролнинг гердайган қиёфасидан
йилларнинг изларин артаётган чоқ
ялт этиб кўринди ёрилиб кетган
бўёқнинг тагидан бошқа бир бўёқ,
Шунда таъмирчининг титроқ дастидан
хиралашган қатлам йитаркан, тўзиб,
чорчўпдан қиролмас,
боқарди ўйчан,
улуғвор сиймоли мусаввир ўзи.
Қани у дабдаба,
кибру шон, қани
дурру забаржадлар қадалган либос?!
Қани у салтанаг равоқларидан
оламга таралган қалдироқ овоз?!
Бари зумда тўзди,
гўё мусаввир
мустабид қисматин олдиндан билган,
бир эзгу иш қилмай абадийликка
интилган қиролни масхара қилган.
Гўзал ҳақиқатнинг бир дақиқаси
буюк мусаввирга бўлди мададкор —
демак, бу дунёга зарурроқ экан
мустабид қиролмас,
зукко санъаткор,
Бу буюк қувликдан уқдим бир маъни,
бир доно лаҳзани очди синоат:
қироллар,
давронлар ҳамиша ожиз,
кимда кучли бўлса агар диёнат.

Аммо айтиб қўяй
бу суврат битта,
минг йилда бир бўлар бундай мусаввир.
Сувратлар тагидан суврат ахтариб,
бекор куч сарфламанг дейман-да, ахир,
чинданам берилиб таъмирчиликка,
не-не музейларга келтириб горат,
бошқа суврат излаб суврат тагидан,
қанча шоҳ асарни бузмоқ на ҳожат?

УЧАЕТГАН ОДАМ

Тобора тушларим қизиқ тус олар,
тобора қисқарар қуш тушларидай.
Кўпинча учаман, узоқ учаман
шундоқ теракларнинг уч-учларида.
Сезаман,
тиғдайин шохлар жисмимни
ўзимнинг қонимга бўяр, алҳазар,
Юрагим қамалган қушдай потирлар,
қувар қоп ҳидини олган калхатлар.
Шундоқ бир шум ҳолат исканжасида
ернинг тортиш кучин енгмоқчи бўлиб,
силкийман қонталаш қанотларимни,
минг бор тириламан, минг бора ўлиб.

Юксакда бир олам — мовий рангларда,
озод руҳлар учун бошпана берган.
Учиб кетолмасдим,
гўё жисмимни
кўринмас ришталар боғлаган ерга.
Шундоқ бир шум ҳолат исканжасида
юрак ўйногидан совуқ тер босиб,
уйғонар эканман,
ойлаб ўйлайман
гаройиб тушларнинг таъбир, маъносин.
Нега мен учаман,
қайга учаман,
нега такрорланар гаройиб тушлар?
Демак, қачонлардир қанотим бўлган,
демак, аждодларим тўралган қушдан.
Ҳафталаб ўйлайман,
ойлаб ўйлайман,
не учун қушларга торгар қонларим?
Қачондир баҳайбат қуш эдим, десам,
нега сиз куласиз, оғажонларим!

Қуш эдим,
ўт билан ўйнашган бир қуш,
балки ўт куйдирган қанотларимни.
Шу холос, йилларча уридим бекор
ўқийман деб, куйган ёдим хатини.

Мен қушман,
қачондир ерга қулаган,
кейинча заминга мослашган жисмим,
Ғаройиб тушларим эса, шубҳасиз,
ёдимнинг куймасдан қолган бир қисми.
Гоҳ эса ўнгимда
куймасдан қолган
хотирам парчаси сабаб бўларми,
гавжум шаҳарларнинг кўчаларида
қанотдай ёзилиб кетар қўлларим.
Қайга учиш керак,
билмайман, аммо
биларсиз бемалол ухлаётганлар —
қушдан тўралгансиз десам, устимдан
силкиниб-силкиниб кулаётганлар?!
Билсангиз,
шу тобда жисму жонимни,
заҳарга айланиб, ёқар қонларим.
Қушдай бўзлаб учдим бошларингизда,
қушлигин унутган, оғажонларим!

Зора эсласангиз,
зора тилагим,
балки насиб бўлар сизлар-ла учмак.
Ҳозирча кечирдим, сақламадим кек,
чунки мен одаммас,
чунки мен қушман.

* * *

Узоқдан қарасанг — мовий сайёра
ранг-баранг товланма нурдан яралган,
Яқиндан қарасанг — бошидан-оёқ
тиконли симларга чирмаб ўралган.
Сайёра коицот оғушларида
еларкан чириган ўйларни тортиб,
янграр қафасбанди қушларникидай
дунёлардан ниҳон башар фарёди.
Шу осмон тагида, сеҳрга қодир
мўъжизалар юрти — осмон тагида
башар юрагида бир соғинч бордир,
бордир соғинчдан-да аччиқ ҳақиқат.
Эй, шоир,
башарнинг дардини олиб,
умрбод хор бўлиб яшаган шоир,
фақат сен биласан — дард гирдобида
яшамоқ гўзалдир,
яшамоқ оғир.
Сув каби оқарсан — дарёлар ёнар,
шамолга дўнарсан — дунёлар ёнар.
Сангин кўзларингни қадарсан сокин,
гуриллаб-гуриллаб яловлар ёнар.
Қуёш нур сочади,
нимага, кимга?
Ер узра айланар бир пок ниятдан.
Соғиниб қарайсан тиконли симга
ўралиб яшаган инсониятга.
...Атайлаб ёпмайсан деразаларни,
эшиклар илмогин солмайсан атай.
Тинглаб қалбингдаги теран сасларни
ётасан нарсалар аро нарсай.
Мана, деразалар ёпилган тонгда,
солинган эшикнинг темир илмоғи.
Болишинг тагида
қайси бобонгдан
қолган ваҳиманинг нақшин пичоғи...

* * *

Агар учолсайдим
нур тезлигида...
Насиб бўлармикин шу буюк имкон?
Сирли титроқлар бор ботин сезгимда,
самовий муждалар титрогисимон.
Бир йиллик,
ўн йиллик масофалардан
кўз очиб, юмгунча ўтмак имкони
буюк келажакнинг қайси асрида?
Оғрир қай асрни соғиниб жоним!
Кўзларим осмонда,
маъшугин кутиб,
оламдан ўтётган битта одамман.
Гоҳо шивирлайман ерни унутиб:
«Бошқа оламлар бор,
бошқа оламлар».
Тилимга чиқмаган илтижолар бор,
дунёлар титрагай агар кўрсатсам,
Шу гўзал лаҳзада
ёқамда ногоҳ
жаҳолат дастини кўрдим тўсатдан.
Қарадим,
шилимшиқ ўлик даст эди,
ботқоқ гирватида келган сас эди,
хаёлниң қонини сўрган кушанда,
калласиз,
минг қўлли маккор кас эди.
Мен ахир хаёлман,
нур арқогидан
юксакка ўрлаган инсон хаёли.
Юлдузлар жаранги қулоқларимда,
бағримни куйдирар нурлар шамоли.
Сезаман,
дунёлар тўзони аро

буюк бир ҳижрондан куйган одамлар
мовий бўшлиқлардан берарлар садо:
«Бошқа оламлар бор,
бошқа оламлар».
Эй, осмон,
эй, қадим сирлар маскани,
орзулар нинга дўнди кўзларим.
Лаҳзадай ўтарман,
қолур заминда
сўнгги тилакларим — сўнгги сўзларим.
Эй, осмон,
эй, буюк ошиқлар йўли;
бағрингда ҳамиша қуёшинг бўлсин.
Сенинг ошиқларинг ўзингдай улуг,
ҳамиша ўзингга муносиб бўлсин.

ВИСОЛСИЗ ИШҚ ҲАҚИДА

Оловранг

баргларнинг салтанатида
япроқдай қовжираб ёнганда бағрим,
фазо жимлигидай куз талъатидан
меҳрга айланди ҳаттоки қаҳрим.
Дилимда нола йўқ,
чашмимда — жола,
сокин ишқ оташи ёқар жисмимни.
Хаёлим шу қадар кетди ҳаволаб,
ҳаттоки унутиб қўйдим исмимни.
Исмим нимади деб, кундан сўрадим,
порлаб сўйлаб кетди: «Энди исминг йўқ».
Шамол гулханлари кўкка ўрлади:
«Биз каби руҳинг бор,
аммо жисминг йўқ».

Руҳимни дунёга қўшиб ўстирдим,
энди табиатнинг доно тошиман.
Қаландар шамол ҳам суйган дўстимдир,
ҳар бир чумолининг қариндошиман.
Заминга санчилган бир терак каби
ўйимда титрайди мозий — хотира.
Агарда қўзгалсам,
оғочлар сафи
илдизин қўпориб келар ортимдан.

Оловранг

баргларнинг жим даврасида
нақадар юксалиб кетдим ўлимдан,
бағрим куйиб кетди жозиб сасидан
бахтиёр бўлганда само йўлида.
Оний жамолидан кўзим қамашди,
лаҳзада қорайиб қолди қорликлар.
Йилдирим сингари ўткир қарашдан
заминга қуладим бахтиёрликдан.

...Эй, қиз,
қуёш янглиғ ботарман энди,
қуёшдай ёгдулар тўқарсан, эй қиз,
Эй қиз,
тупроқ бўлиб ётарман энди,
осмондан осмондай ўтарсан, эй қиз.

БУДДАГА БИР НАЗАР

Тўғри яшамасанг дер эди Будда,
маънининг мағзига етган одамдай,
демак, сенинг руҳинг ҳали уйқуда,
демак, узилгансан улуғ оламдан.
Демак, сен қайтарсан
минг йиллар ўтиб,
бу рубъи маскунга бир жонвор бўлиб —
рафторга яраша булбул ё тўти,
ожиз бир чувалчанг ёки сор бўлиб.
...Балчиққа беланган тўнғизни кўрдим,
бир эшшакни кўрдим —
икки кас минган.
Беғам кавш қайтарган хўкизни кўрдим,
меҳрибон ит кўрдим —
кўзлари синган.
Ғофилларни кўрдим —
нафсониятни
зарқ нафснинг домига ташлаб хўрлаган.
Жобирларни кўрдим —
ҳар сонияда
сайёрага боғлаб нурни зўрлаган.
Қушдай потирлаган
бир жоним қолди,
мингтайди — барини фидо қилдим мен.
Фосиқ машваратга борҳо дод солдим,
минг йилча олдинроқ кўра билдим мен.
Бағрим бир маҳзандир,

қуш афғонларин
зулматда ўйнаган битта гирдоб бор.
Тийрак кўзлари-ла азоб онларим
хотиржам санаган қаттол бир хоб бор.
Бугун адолатдан дамон сўз қотиб,
ёвар қалбларда ким уйғотса нола,
билингким,
қайтибди минг йиллар олдин
қиличлар дамига панж урган бола.
Бу хотиржам юзлар,
гулом андомлар,
бу сода тафаккур, бу талх лисондир.
Бу мастлик аралаш жунун айёмдан
юксалиб қараган тамкин инсондир.
Ложарам қайтарман,
қўзгалур ҳоким,
жоним омон ўтса ибтилолардан.
Бир жобир қоларкан равзада токим
сўйларман жовидон ибтидолардан.
Кўзлари чилпарчин
итдай қайтарман,
ётарман интиқ, зор бўлиб ройига,
минг йил ўтса ҳамки хаёлотини шан
инсондай қайтолган инсон пойида.

ШОИРЛАР ХИЁБОНИДА

Ҳар маҳин лайлида
жонланар ҳайкал,
жон кирар Навоий ҳазратларига.
Тонггача дунёни айланиб қайтар,
безиб ҳайкалларнинг ҳасратларидан.
Айниқса,
баҳорни хўб кўрар ҳазрат,
жаннатдай шаҳарнинг ҳарир шаблари,
булдуруқ шуълалар ёшартган равза
анча равшан қилар нозик таъбларин.
Истаклар
шабистон қаватларида
ишқу ноз майидан бўлганда луччак,
хўбрўйлар зулумот валатларига
баргак лабларида тутганда муччак
ҳазрат дунё кезар,
кўҳсору ёвар
мазгилдан ўтаркан бамисли шарпа,
гўёки тагида чақмоқ таковар,
бир кеч Ҳирот жониб,
бир кеча — Машҳад.
Доим тонглаб қайтар,
чиқару тахтга
тинглар ҳайкалларнинг ҳасратларини.
Юраги эзилар бўлганча карахт —
оёғи йўқ эди пастдагиларнинг..
Аммо осмон йироқ,
замин қаттиқ-да,
тагин андомига қайтар толгинлик.
Тагин хаёл сурар турганча тикка,
ҳазратни қийнайди ҳамон ёлғизлик.

ОДДИЙ ВАЗИФА

(Замонавий эртак)

Куйдирилган
учли холада
ёвуз девнинг кўзларин ўймоқ.
Итга — сўнгак,
ит олдидаги
хашакни от олдига қўймоқ.
Бор-йўғи шу,
чинданам жўн-а,
аммо ўлмак каби мушкулдир.
Шерикларим бу ҳолга кўнган —
қуллигини билмаган қулдир.
Шерикларим,
ўҳ, шерикларим,
бари сўзлар ўзимга қарши,
не қиласан галвани тариб,
бизга ўзи шундоғам яхши.
Кетаймикин дейман гоҳида
тош асрига бағрим вайрона.
Қўзғалсалар зора оҳимдан
одамзотдан қолган ҳайвонлар.
Қолганмикин бирор кентавр
ёки бирон шўрлик горилла.
От шўрликка бўлди-ку жабр,
ит бечора тинсиз ариллар.
Уйғонар дев,
не гўзал қушлар
димоғида инграб қайнайди.
Шерикларим бирма-бир ушлаб,
очқаган дев роса чайнайди.
Бир амалаб қочаман ўзим,
яшринаман аллақайдадир.
Анча вақт дарбадар тўзиб,
қайтиб келдим дувё айланиб.

Қоратогдай ухлаб ётар дев,
ит ва от ҳам ўша ҳолида,
қичқираман, шерикларим, деб,
садо келмас —
бошлар солинган.
Ухлаётган девнинг ёнида
бошқа гуруҳ яшар семириб.
Чирик хашак — итнинг олдида
тулпор эса сўнгат кемирар.
Айни пайти, дейман уларга,
бари сўзлар ўзимга қарши,—
тошингни тер,
бу дев ухлаган,
бизга ўзи шундогам яхши.
Эҳ, галварслар,
эҳ, галварслар-эй,
тўнкалардай огир ва гаранг.
қоратогдай ухлаб ётар дев,
от депсинар,
ит эса — ҳанг, ҳанг...

Ҳолдан тойдим,
ҳушимдан оздим,
жон олар чоғ ғолиб тушкунлик,
сўнг сўзимни қоним-ла ёздим,
тоштахтага ёздим ушбуни:
«Ишонаман,
бир кун дев ўлар,
жарга қулар сўқир ҳолида,
от хашаги охурда бўлар,
сўнгат бўлар итнинг олдида.
Огир бўлур эндиги разм,
бу жаҳолат,
бу девни қўйгин.
Энг аввало, қаттол, бераҳм
галварсларнинг кўзини ўйгин».

Тунов кун
бир кекса саллотни кўрдим,
куюниб сўйлади дардини бошдан:
«Мана, биз кўрганмиз ёвларнинг зўрин,
нимани кўрибди ҳозирги ёшлар.
Оғринган бўлсам-да
хўшлашдим хурсанд,
ўйладим қанийди очик бўлса жанг.
Мўр-малах бўса-да қаршингда турса,
бир гал ёвлар отса,
бир гал сен отсанг.
Лек кўзга кўринмас бугунги ёвлар,
кийгандай сеҳрли дўппи ё қалпоқ.
Ҳимоя қилолмас бетоний довлар,
қадаминг қаричлаб ўлчарлар ҳар чоқ.
На гумбур-гумбуру
на қарса-қурса,
фақат шивир-шивир синайди дошинг.
Кўринмас куч бордай гўё ҳар фурсат
тирик нишон бўлур зарбларга бошинг.
Фақат висир-висир..
уйдан кўчага
чиқишинг биланоқ остона ҳатлаб,
турли идорага мавҳум «точка»дан
ёғила бошлайди юмалоқ хатлар.
Кимгадир қўлингни чўзганинг учун,
кимдандир йўлингда ўзганинг учун,
тагин бир оз ғамгин кўзларинг учун
ёғила бошлайди юмалоқ хатлар.
Ёв деган мард бўлса..
Аммо номард кўп,
сени руҳан яксон қилмоқ мақсади.
Қай бир бурчакларда семинарлар хўб,
жўмард дўстларингни зор-зор қақшатиб.

Бу жапдан огирроқ —
ўлчаб ҳар қадам,
панадан зарб бермоқ номард ҳарбидир.
Шундан айланасан сирли халқда
қафасда қутурган йўлбарс каби жим.

Титроқ сездингми ҳеч
бир шум лаҳзада —
хатар-ла юзма-юз турган чоғингда.
Тубсиз жар лабида оний ларзадан
титраб келганмиди жонинг оғзингга.
Нопоклар покларга қилганда тухмат,
титрамай айтдингми кескир сўзингни.
Болангнинг ёдига не қилдинг тухфа,
асраб қололдингми ўзинг ўзингни?!
Қалтис лаҳзалар бор —
дош бермак мушкул,
биноқ чидаганлар тирик хотирда,
гоҳо элитарлар — нафаси мушкин,
гоҳо кўринарлар кўзингга тигдай.
Осмондан келганда тубан одамлар —
бири чиноркесар,
бири кесар тил,
Бутун қилмишларин қарасанг жамлаб,
намоён бўлади суврати қотил.
Қалтис лаҳзалар йўқ,
қалтис умр бор,
мўр-малах ном аро ёлғиз номинг бор.
Лаҳзада титроққа айланиб турсанг,
демакки, ичингда битта хоин бор.
Ўлдир,
ичингдаги хоинни ўлдир,
волида кўзига боқишдан аввал,
маъшуқа қўйнида ётишдан аввал,
зулмат уммонига ботишдан аввал.
Йўлдир бу,
нафснинг ботқоғи эмас,
қиличнинг дамидай чақнаган йўлдир.
Бу йўлга юзингни буришдан аввал,
ўлдир, ичингдаги хоинни ўлдир.

ЛОДА ҲАЗРАТИ ОЛИЙЛАРИГА

Ёвуз девларимни ухлатдим зўрга,
неча юз минг йиллар ўтди орадан,
ниҳоят дилимнинг сувратин кўрдим,
ниҳоят ортимда қолди қора ранг.
Ниҳоят тош каби
ухлар девларим,
қонлот сирлари хушдир юракка,
Девларим бутунлай уйғонмасин деб,
лаҳза поясиндан юрдим юксакка.
Не аср зулмағнинг тубида ётган
кўзларим қамашди ўтқир зиёдан.
Нечун қитиқлайсан энди донг қотган
ёвуз девларимнинг пойини, лода.

АЙТАР СЌЗИМ

Уруш худолари сочганда ўлим,
ўқлар ер бағирлаб учганда дайдиб,
хоинлар сўйлади ерга бош кўйиб,
«Бошингни кўтарма,
кўтарма ҳаргиз».
Хатар ўтди-кетди,
ёвлар енгилди,
мардлар-да тин олди дардлари ариб,
Бирок, хоинларнинг қадди эгилди,
бошин кўтаролмай қолдилар ҳаргиз.
Вақт ўтиб, хаёллар бўлганда вайрон,
қалбларин бузганда сохта ноиблар,
тагин ҳақ сўзини айтолмай ҳайрон —
бош кўтармай ётди
фақат хоинлар.
Тухмат тоши тегди қайси бир мардга,
айтайин дунёнинг қай бир тошини.
Билмадим,
учраган улар қай дардга,
нечун кўтаролмас ҳамон бошини?
Бир муртад мустабид,
бир жобир қаттол
катагон қилганда не пок сасларини,
нечун айтмадилар «бу ишинг хато»,
нечун чўзмадилар кучли дастларин.
Бугун ер тагидан қадаб кўзларин,
кўксин ҳақиқат деб йиртган одамга,
«бошингни кўтарма» деган сўзларин
Инъом қиладилар нечун оламга?
Гоҳ тўрға чиқарлар,
кифларин қисиб,
иззату ҳурматдан юзлари элдир.
Уйлашар: «Булар бош кўтарар, қизик,
бир маҳали ўқлар қаерда қолди».

БИР УЗБОШИМЧА ШУЛЛУКНИНГ
САЕҲАТИ

Тонг ҳавоси чақалоқ
нафасидай майиндир.
Дарахтлар қўлларини
чўза бошлар заминга,
Босиб келар далани
ҳарир туман тўлқини.
Ўргимчаклар ҳавода
ипак тўрлар тўқийди.
Тишиқ мовий кўзгуда
ялтиллайдн сўқмоқлар.
Теракзор бир сайҳонда
ариқ куйлар ўйноқлаб.
Тор сўқмоқлик анойи,
фаросатсиз, гирт оми,
мўмингина шуллуққурт
кузатади дунёни.
Атроф жимжит.
Хўрсиниб,
бир қарар-да кулбага,
сўқмоқнинг охирини
кўрайин деб, судралар.

Йўл юрару мўл юрар,
охир етар бир жойга —
чирмоблар газандани
ўраб ўсган маконга.
Ултирар икки бақа
серрайганча бир тошда,
шалпайган вужудларин
тоблаб тонгги қуёшга.

— Янгича бу нагмалар,
валдирайди бир бақа,—
арзимас ҳеч нарсага.
— Эгачи, деб бақрайиб,
кўринишдан росаям
дард эзворган кўр бақа.—
Ҳали қизлик чоғимда
нагмамизни худойим
бир куни уқиб шафқат
қилар дердим ҳар доим.
Умрим битди. Англадим
ғўр ёшликнинг хатосин —
худодан умидим йўқ,
куйламайман ҳаттоки.

Тинмай сакраб майсада,
сурбетларча масхара
қилган бир ёш бақадан
икки бақа зорланиб,
сўрардилар садақа.

Шуллук тўхтар ваҳмали
қоп-қоронғи ўрмонда,
додлай деса саси йўқ,
келар қўйиб нағмани,
бақалар ҳар томондан.

— Капалакми нима бу,
деб сўрайди кўр бақа,
— Мугузи бор. Капалак
бўлмас ҳечам мундақа.
Мана, қара, мугузли,
бу шуллукдир, қаердан
келаяпсан, айт, ўзинг?

— Кулбам унча узоқмас,
қайтгим келар, қўрқаман.
— Шулдук зоти азалдан
юраксиз, дер кўр бақа.
— Нағма-пағма қиларсан,
деб бақалар чувиллар.
— Йўқ, йўқ,— дейди бечора,
айтмаганман умримда.
— Ибодат қиласанми?
— Ургатмаган ҳеч кимса.
— Сўйлагин-чи жанчатдан?
— Жаннат... жаннат... бу нима?
— Жаннат,
икки ёни гул,
турли нозу неъматли,
суви тиниқ дарёда
мангу яшаш демакдир.
— Йўғ-э, энам бир маҳал,
агар ўлсанг, энг балаид
дарахтларнинг баргида
ўрмалайсан деганди.
— Эначанг шаккок экан,
айтдик гапнинг ростиин.
Ишонмасанг, зўрлаймиз,
кесак билан бостириб.
— Вой, негаям кулбамдан
чиқдим деб йиғлар шулдук,
ишондим, ҳа, жаннат бөр,
хато қилдим мен, шўрлик.
Шунда мамнун бақалар
ўйчан тарқар ҳар ёнга.
Қўрқиб кетган шулдукқурт
беркишади ўрмонга.

Тиланчи бақалар ҳам
Сфинкс каби қотли.

— Эгачи, дер қурвақа,
оҳиста бир уф торғиб —
жаннат ўзи бор ганми?
— Бе, ёлғон, дер кўр бақа.
— Нега жаннат бор дея
айтдик анов аҳмоққа.
— Чунки... ўзим ҳайронман,—
кўр бақа дер хўрсиниб.—
Агар айтсам тўғрисин,
Ғалати бўл кетаман
зовурдан ёш болалар
вақиллашиб худога,
қилган маҳал нолалар.

Бечора шулук эса
қайтарди жим сўқмоқдан.
Олов шамол теракнинг
энг учида олар дам.
Ногоҳ қизил чумоли
тўдасига келар дуч.
Бақириб, ур ҳа, ур, деб,
ҳовлиқиб, бўлиб гуж-гуж,
судрашарди чалажон —
боши қуйи солиниб,
мўйловлари шалпайган
бир қизил чумолини.
— Тўхтайлар, дейди шулук —
бўлманг бунча бераҳм.
Нега бу бечорани
қийнаб азоб берасиз?
Чинданам айби бўлса,
бирон гап айтай холис.
Нима гуноҳ қилувдин
ўзинг айтгин, чумоли?!
Шивирлайди бемажол
чумоли кўп қийналиб —

— Юлдузларни кўргандим.
— Юлдузлар? Бу нимадир?
Бақриб чумолилар,
оламни тагин бузар.
Шуллук бир зум довдираб
қайта сўрар:— Юлдузлар?
— Ишонинглар,— дер чумоли,—
юлдузларни кўрдим чин.
Чиқдим баланд-баландга,
тераkning қир учига.
Кўриб минглаб шуълани,
айтган сўзим оқ бўлди,
очилди кўр кўзларим,
қаро бағрим оқ бўлди.
Шуллук сўрар анқайиб,
— Юлдузлар нима ахир?
— Юлдузлар бошимизда
ёғду сочган шуъладир.
Чумолилар қутурар:
— Нега бизлар кўрмаймиз?
Тан олади шуллук ҳам:
— Кўзларим азал ожиз.
Базўр кўргум гиёҳлар,
ўзим каби қуртларни.
Чумолилар дўқ урар,
айлантириб муртларин.
— Улдирамиз. Ялқовсан.
Ғаламис, ярамассан.
Меҳнат қилишинг керак
осмонга қарамасдан.
— Юлдузларни кўрдим, рост,
дер чалажон чумоли.
— Қўйинглар, дейди шуллук,
шундоғам танг аҳволи.
Ҳозир жони узилар,
тугаб борар мажоли.

Ари ўтар ҳавони.
кесиб бол қанотида.
Нафас олар чумоли
тўйиб шом ҳавосидан.
Шивирлайди:— Арижон,
келдингми мени излаб.
Юлдузларга жисмимни
олиб кетгин. Юлдузлар...
Ўлади. Чумолилар
қўрқиб қочар ўрмонга.
Шуллук аста хўрсиниб,
нари кетар ўрмалаб.
Гўё унга мангулик
сал очилди шу лаҳза.
— Сўқмоқ чексиз, балки у
юлдузларга туташган.—
Ўзича сўйлар ғамгин,—
юлдузларга йўл йироқ,
қўполман юлдузларни
унутганим яхшироқ.

Далаларда туман бор,
куёш нури — ҳориган —
шомги занг содосидай
эриб борар олисда.
Тор сўқмоқлик шуллукқурт,
калтабин ҳам анойи,
уялганча недандир
тикилар кенг дунёга.

ҚУНЛАРДАН БИР ҚУН

Гўё бир фалокат бўлади дунёда —
қалбнинг инжа тори титради ёмон —
минг оғоч нарида
кўм-кўк чимзорда
чирқираб ётарди битта нолаван.
Шамол буздимикин шўрлик инини
ё бирон шумтакнинг отган тошими?
Эҳтимол, улуғвор осмон ишқида
қанотлари қотмай,
учган шошиляб.
Билмадим,
титрайди инжа торларим,
митти кўзлари-ла жовдираб ҳар ён,
қари тол тагида,
кўм-кўк чимзорда
чирқираб ётарди битта нолаван.
Шўрлик ноласидан кўнглим эзилди,
мушук ё калхатдай келмасдан ўлим,
минг оғоч нарига нур тезлигида
чўзилди титраган одамий қўлим.
Қушгинам,
шу қўлим ин бўлсин сенга,
ҳали довуллари энгиб учарсан.
Жоҳил кимсаларнинг умрини безаб,
балки қафасга-да бир кун тушарсан.
Шундаям зорланма,
севин зиёда,
шоир юрагига ўхшаган қушим,
калхатлар, қафаслар тўла дунёда
кучли қанотларинг борлиги учун.
Ожизлар дуч келса, тилагин сабот,
бир шоир сўзларин дадил сўйлагин:
«Кучли қанотларинг бўлса умрбод
қафасни кўтариб учсанг бўлади».

* * *

Нечун бахт сўзини
айтмайсан мафтув,
нечун терс қарайсан мартабаларга.
Кун бермас қифасдан қочган бир маймун
душманини топдим деб маҳкамаларга.
Тош даври қўзғалур —
новакларини
булгаб энг қадимий интиқомларга.
Оннинг мағор босган говакларидан
сасиган бод оқар издиҳомларга.
Бахт — чексиз юксаклик,
бахт чексиз йўлдир,
ёлғонга кўнмаган тилинг бир тошдир.
Илло, етганмидинг йўлнинг сўнгига;
илло, текканмиди юксакка бошинг?
Қорнинг тўқ, эгнинг бут — аммо махлуқсан,
дилинг оч, оннинг оч — инсонсан кабир.
Жаҳолат кунжида адашган руҳсан,
кўрларни уйготган
дарбадар наби.
Ким осмон юзига қоплаган сипар?!
Ким холис қуёшдан қидирган гоё?!
Хаёлот тан-тақир бодия сифат.
Суғро чархи дунга борми ниҳоя.
Борми бир ниҳоя
бу заҳаролуд,
бу сангин нигоҳлар истилосига,
бу морзор хаёлот,
бу маҳин золим,
бу шаба дилларнинг истиғносига.
Бир тундир —
инсонлар жароҳатини
ойлар ёгдуси-ла безаган бир тун.
Зулматда бу оддий сўздан тортиниб,

минг йилдир ўй сурап сангин Афлотун.
У ҳам душманмикин?

Сирли ҳалқада —
кўзларинг тубинда башарнинг доғи,
Битта сўз дилингни куйдирар талхдай,
айтмасанг ёруғдир,
айтсанг — ул ёғий.

Ердан Миррихгача қазганча лаҳм,
хаёлинг қудратин айладинг нисор —
сендан минг мартаба комил бўлса ҳам
бахт сўзин айтмаган
мавжудотлар бор.

Кетарсан,
лаҳзама-лаҳза кетарсан,
қолмиш тубанларда лода савдолар.
Сезарсан — ортингдан келар тўсатдан
ўзанларин бузиб далли даёрлар.

Тубанда
сен учун мартабалар йўқ,
фақат бор дунёдан ранжиган малъун —
тошлар отай деса — маҳкамалар йўқ,
ўлтирар пашшасин қўриб бир маймун.

ЭЛЛИККА КИРГАН ОДАМ

Бир нечта юзи бор...
Хатар чоғида
юзин алмаштирар худди терликдай.
Зиён-заҳмат кўрмай — баҳор боғидай —
бир куни товланиб кирди элликка.
Ҳаммаси жойида —
қалтис пайтлари
юзин алмаштириб улгурар зўрға.
Фақат битта юз-ла хавфу хатарни
босиб келаётган ёшлардан қўрқар.
Улардан қизғанар ҳатто зиёни,
ахир улар хавфли,
тағин бетамиз.
Буюк ваҳма билан сўйлар: «дунёни
наҳотки шуларга ташлаб кетамиз.
Уҳ-ҳ, қандоқ азоб бу,
шўрликка қараб
ўзимни сезаман бошқа ерликдай.
Қандоқ устомонлик,
қандоқ жасорат —
шу ҳолда бемалол кирмоқ элликка.

* * *

Болалар тобора ўсар серзарда,
димоқларни ёрган ҳаволарга мос.
Каттароқ очилсин барча дераза,
шамоллатиш керак.
дунёни бир оз.
Бир дунё чайқалар
чархга сиғмасдан,
ёғду тирқишлардан мўралайди зор.
Барча деразаси қаттиқ миҳланган
маъводан юксакроқ маъволар ҳам бор.
Тоза ҳаво бўлса,
ёғду бўлса мўл,
болалар соғ ўсар дерлар эскилар.
Нечун қоронғида тебранар дўқ-дўқ
ой каби болалар ётган бешиклар?
Очиб ташланг ахир.
нечун нур сойин
тўсган туйнукларда ифлос латталар.
Норози бош чайқар,
ёшларни койиб,
шамоллаб қолишдан қўрққан катталар.
...Минглаб қорачиқлар
ялтирар ёвуз,
дадил олдга чиқар серзардалари —
қоронғида тошлар ярақлар совуқ —
чил-чил синар
дунё деразалари.

КАТТА КУН

Бу қандай кун ўзи,
қандай кун ўзи,
ҳаттоки мушуклар, итлар ишшайди.
Сохта қаҳрамонлар кетдилар тўзиб,
ёлгон даҳоларнинг оғзи қийшайди.
Элнинг бошиман деб юрган касларда
бош ўзи йўқлиги хўб бўлди аён.
Покиза кўринган не-не дастлардан
паррон бир ёғдуда
ёлқинланди қон.
Бу қандай кун ўзи,
қандай кун ўзи,
жой-жойига қўяр ҳамма нарсани.
Қай бир мунофиқнинг ўйнатиб кўзин,
бир неча юзига тортар тарсаки.
Чекка-чеккаларда қилганча гийбат,
ишратни аъмол деб, билган ўйсизлар
қўймижоз бу элнинг тили йўқ дерди,
оғзингни оч элим,
кўриб қўйсинлар.
Филодим бу куннинг сасин эшитиб,
сохталар зириллар — паноҳ топилмас.
Нархи кўтарилар сичқон тешигин,
ҳайратдан оғизлар энди ёпилмас.
Эй, дилим,
дунёдан озурда бўлма,
келажак кунларга ишонмоқ хўбдир.
Битта катта кунни кўрдинг ҳозирча,
бу элнинг каттакон кунлари кўндир.

МУНДАРИЖА

Баҳорга қасида*	3
«Бир ойким*...»	4
Денгиз билан учрашув	5
Жоду*	6
Тайёргарлик*	7
«Содик қолдим табиатимга*...»	7
«Дунё ҳали порасо*...»	7
Бўсага*	8
Агар*	9
Атлантика довули*	10
«Улмас Көшчей каби*...»	11
Қизалоқнинг эрмаклари*	12
Шаби хаёл*	13
Тўсатдан гойиб бўлган бошсиз ҳақида энг замонавий ривоят*	14
Бир минг бир юз бир шоир ҳақида энг қадимги ривоят*	16
Бир умр тоғ этагида яшаб, тоққа чиқмаган одамини учратганимда*	20
Хушфёъл савдогар ва унинг суюкли тўтиқуши ҳақида ривоят*	21
Бахт излаб сафарга чиққан икки дўст ҳақида ривоят	23
«Ҳалиям кеч эмас*...»	27
Қизил олмага қасида*	28
Баҳорнинг илк куннда аёлини кўрган шоир кечинмаси*	29
«Ёмғирининг узилган торлари*...»	30
Бахтли дақиқа*	32
Учайган одам*	34
«Узоқдан қарасанг*...»	36
«Агар учолсайдим*...»	37
Висолениз ишқ ҳақида*	39

Буддага бир назар*	40
Шоирлар хиёбонида*	42
Оддий вазифа*	43
«Тунов кун бир кекса*...»	45
«Титроқ сездингми ҳеч*...»	47
Лола ҳазрати олийларига*	48
Лйтар сўзим*	49
Бир ўзбошимча шуллуқнинг сабҳати* (Федерико Гарсиа Лоркадан)	50
Кунлардан бир кун*	56
«Нечун бахт сўзини*...»	57
Эллиқка кирган одам*	59
«Болалар тобора ўсар*...»	60
Қатта кун*	61

На ўзбекском языке

ШАВКАТ РАХМОН

ЧУДО

Стихи

Ташкент, издательство «Ёш гвардия», 1987

Тақризчи Б. Акрамов

Редактор **Я. Тогаев**

Рассом **В. Немировский**

Расмлар редактори **Н. Абдуллаев**

Техн. редактор **В. Демченко**

Корректорлар **М. Набиева, Ш. Валиева**

ИБ № 2148

Босмахонага берилди 30.04.87. Босинга рухсат этилди 26.04.87. Р—17764. Формати 70×90^{1/32}. № 1 Босма қоғозига «Литературная» гарнитурادا юқори босма усулида босилди. Босма листи 2,5. Шартли босма листи 2,92. Нашр листи 2,62. Тиражи 10000. Буюртма № 80. Шартнома 33—87. Баҳоси 30 т.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Ёш гвардия» нашриёти, 700113. Тошкент, м. Чиланзор, 8-квартал, «Правда» газетаси кўчаси, 60.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитети Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг 2-босмахонаси, Янгийўл шаҳри, 702800. Самарқанд кўчаси, 44.